

Y Ffordd GYWIR

**Arolwg Addysg
2018**

**Bu'r arolwg
cenedlaethol hwn**

yn mesur i ba raddau mae plant a phobl ifanc yng Nghymru yn profi pum egwyddor dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant yn eu haddysg.

Gwireddu
hawliau

Y Ffordd Gywir

Beth oedd hyn?

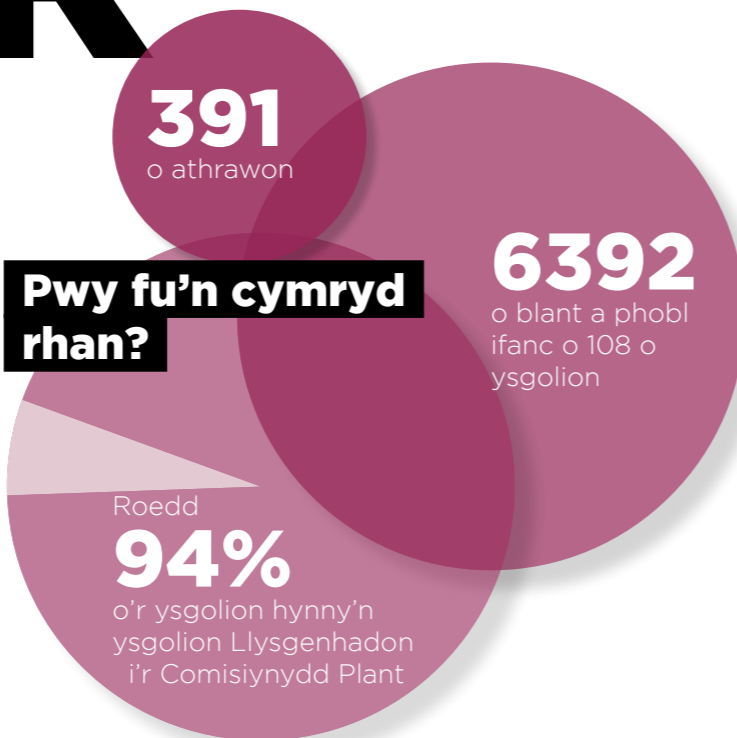
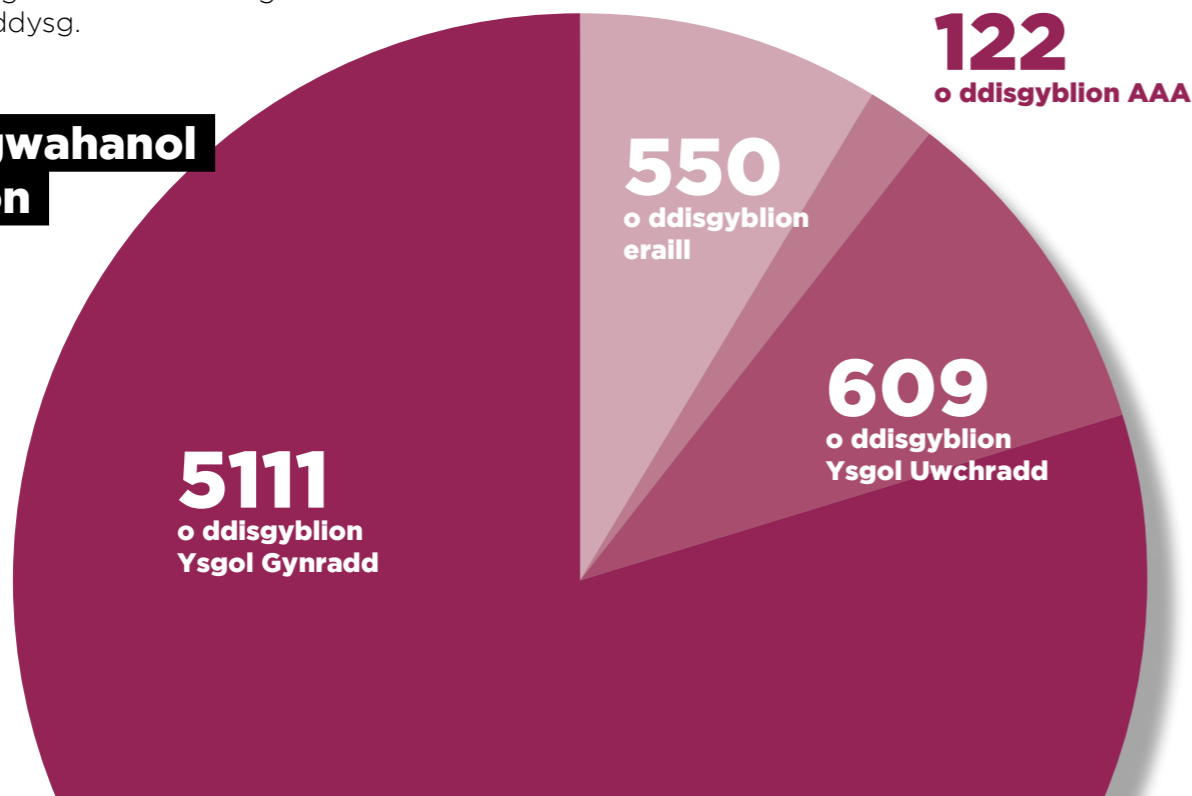
Mae'r Comisiynydd Plant wedi cyhoeddi Y Ffordd Gywir: Dull Gweithredu seiliedig ar Hawliau Plant i Addysg yng Nghymru.

Mae'r canllaw ymarferol yma'n dangos sut gall dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant gael ei ddatblygu trwy ddefnyddio pum egwyddor:

- Gwreiddio CCUHP
- Cydraddoldeb a pheidio â Chamwahaniaethu
- Grymuso
- Cyfranogiad
- Atebolrwydd

Bu'r arolwg cenedlaethol hwn yn mesur i ba raddau mae plant a phobl ifanc yn profi pum egwyddor dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant yn eu haddysg.

Mathau gwahanol o ysgolion

BETH DDYSGON NI?

Gwreiddio CCUHP

'Mae hawliau plant yn ganolog i'n gwaith'

Athro

Plant a phobl ifanc

Roedd **75%** wedi clywed am hawliau plant

Roedd **34%** wedi clywed am Gofensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Roedd **65%** yn meddwl bod eu rhieni wedi clywed am hawliau plant

Byddai **76%** yn hoffi mwy o hyfforddiant ar hawliau plant

Dywedodd **19%** fod eu holl bolisiau ysgol wedi'u cysylltu â hawliau plant

Athrawon

Cydraddoldeb a pheidio â Chamwahaniaethu

“Gall pawb fod pwy maen nhw eisiau bod”

Person Ifanc

Grymuso

‘Maen nhw [yr athrawon] yn ein cefnogi ym mhopeth rydyn ni’n ei wneud’

Person Ifanc

Ydy hi'n iawn i fod yn wahanol yn eich ysgol?

dywedodd **68%** fod pob plentyn yn teimlo croeso yn eu hysgol

dywedodd **28%** fod rhan fwyaf o blant yn teimlo croeso yn eu hysgol

dywedodd **4%** fod rhai o blant ddim yn teimlo croeso yn eu hysgol

Plant a phobl ifanc

Dywedodd **68%** fod pob plentyn a pherson ifanc yn teimlo croeso yn eu hysgol.

73% o'r ymatebwyr cynradd a **46%** o'r ymatebwyr uwchradd hyn.

Athrawon

Roedd **83%** yn meddwl bod pob plentyn a pherson ifanc yn eu hysgol yn cael cyfleoedd i ddathlu ac ymfalchïo yn eu hunaniaeth

Mae **51%** yn gwirio ydyplent yn cael eu bwlio fel mater o drefn ar ôl cyfnod o absenoldeb

Mae **74%** yn cofnodi pob achos o fwlio ar sail hunaniaeth fel mater o drefn

Ond roedd gwahaniaeth rhwng y disgyblion cynradd ac uwchradd - dywedodd

Plant a phobl ifanc

Dywedodd **68%** eu bod yn cael cyfle i fod yn rhan o benderfyniadau yn eu hysgol

Ond roedd gwahaniaeth rhwng y disgyblion cynradd ac uwchradd dywedodd

72% o'r ymatebwyr cynradd a

42% o'r ymatebwyr uwchradd hyn.

Dewisodd plant y rhain yn 3 phrif beth mae athrawon yn eu gwneud i'w helpu i brofi eu hawliau:

Gwrando ar fy marn (48%)

Cadw fi'n ddiogel (45%)

Helpu fi i fod y gorau galla i fod (42%)

Athrawon

Dydy **27%** o athrawon heb gysylltu eu cynllunio cwricwlwm â hawliau plant

Cyfranogiad

'Bydda i bob amser yn cael cyfleoedd i gymryd rhan mewn trafodaethau grŵp'

Person Ifanc

rhannu eu barn am eu gwersi

Dyweddodd cyfanswm o

72%

o'r plant a'r bobl ifanc eu bod nhw'n cael cyfle i rannu eu barn am eu gwersi

Dewisodd

48%

o'r plant oed uwchradd yr opsiwn yma

Dewisodd

77%

o'r plant oed cynradd yr opsiwn yma

Dyweddodd cyfanswm o

78%

fod sut maen nhw'n teimlo yn yr ysgol o ddiddordeb i'r athrawon

Dewisodd

51%

o'r plant oed uwchradd yr opsiwn yma

Mae sut maen nhw'n teimlo yn yr ysgol o ddiddordeb i'r athrawon

Dewisodd

83%

o'r plant oed cynradd yr opsiwn yma

Dyweddodd cyfanswm o

71%

eu bod nhw'n gallu rhannu eu barn am ddysgu

Dewisodd

76%

o'r plant oed uwchradd yr opsiwn yma

Dewisodd

43%

o'r plant oed cynradd yr opsiwn yma

Rhannu eu barn am ddysgu

Dyweddodd cyfanswm o

54%

eu bod nhw weithiau'n cael dewisiadau am beth maen nhw'n ei ddysgu

Dewisodd

32%

o'r plant oed uwchradd yr opsiwn yma

Dewisodd

58%

o'r plant oed cynradd yr opsiwn yma

Weithiau'n cael dewisiadau am beth maen nhw'n ei ddysgu

Atebolrwydd

'Rydw i'n haeddu gwybod sut mae cwyno wrth yr ysgol'

Person Ifanc

Plant a phobl ifanc

Dewisodd
36%
fod eu hysgol wedi dweud wrthyn nhw sut i wneud cwyn

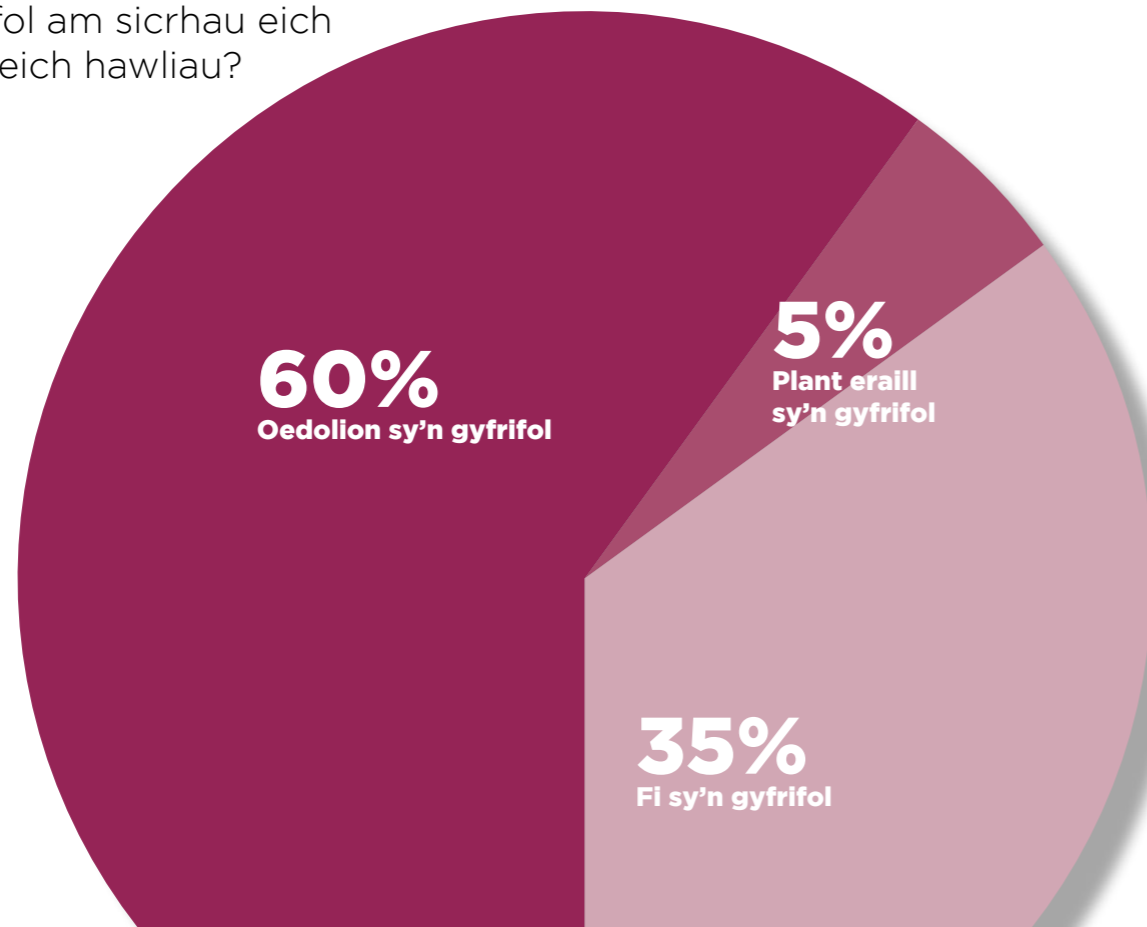
Athrawon

Dewisodd
67%
eu bod nhw'n darparu gwybodaeth hygrych i blant am sut i wneud cwyn

Gwneud cwynion

Plant a phobl ifanc

Pwy sy'n gyfrifol am sicrhau eich bod chi'n cael eich hawliau?

Pam mae'r wybodaeth yma'n ddefnyddiol?

Ar gyfer ysgolion unigol

Cafodd pob ysgol a fu'n cymryd rhan adroddiad unigol llawn yn amlygu i ba raddau mae plant yn profi eu hawliau, a hefyd yn dangos meysydd i'w gwella. Mae'r Comisiynydd Plant yn annog pobl ifanc ac athrawon i ddefnyddio'u hadroddiad i osod targedau ar gyfer newid, gan ddefnyddio ein [templod cynllunio](#) a'n [canllawiau](#). Gall ysgolion gymryd rhan yn yr arolwg eto yn rhydd yr haf, 2019, i werthuso'u cynnydd.

I ddangos ydy plant yn profi eu hawliau ym myd addysg yng Nghymru

Mae'n bwysig nodi bod 94% o'r ysgolion fu'n cymryd rhan yn yr arolwg hwn yn rhan o [gynllun Llysgenhaddon](#) di-dâl y Comisiynydd Plant ac yn derbyn adnoddau bob tymor i gefnogi dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant. Efallai na fydd plant mewn ysgolion eraill yn profi eu hawliau i'r un graddau ag y gwelwn yn y data yma.

O gymryd hynny i ystyriaeth, mae'r canfyddiadau'n dangos bod **y rhan fwyaf o'r plant sy'n ateb yr arolwg yn profi elfennau o ddull gweithredu seiliedig ar hawliau plant yn eu haddysg**. Mae mwyafrif y plant a'r bobl ifanc wedi clywed am hawliau plant ac yn disgrifio eu hysgol fel rhywle lle mae croeso i bawb. Mae mwyafrif yr ymatebwyr o ysgolion cynradd yn teimlo eu bod yn gallu rhannu eu barn a bod yn rhan o'r penderfyniadau sy'n cael eu gwneud yn yr ysgol. Mae mwyafrif y plant a'r bobl ifanc yn gwybod mai oedolion sy'n gyfrifol am gynnal eu hawliau.

Cysylltwch â post@complantcymru.org.uk i gael y set ddata lawn.

Mae data ar gael ar lefel genedlaethol neu fesul Awdurdod Lleol.

Cyhoeddwyd: Medi 2018
Delweddau gan Huw Aaron

Ond hefyd mae **angen gwella pob un o bum egwyddor dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant**. dylai ysgolion **wreiddio CCUHP** yn fwy: byddai mwyafrif o'r athrawon yn hoffi cael mwy o hyfforddiant ar CCUHP, ac mae dros chwarter ohonynt heb gysylltu cynllunio'r cwricwlwm â hawliau plant o gwbl. Yn yr ysgolion uwchradd oedd yn rhan o'r arolwg gallai mwy gael ei wneud i hybu **cydraddoldeb a phaidio â chamwahaniaethu**: mae llai na hanner yr ymatebwyr uwchradd yn disgrifio'u hysgol fel rhywle lle mae croeso i bawb. Gallai'r ysgolion uwchradd a fu'n rhan o'r arolwg hefyd gynyddu'r cyfleoedd i **rymuso** pobl ifanc a galluogi eu **cyfranogiad**, gan fod y data'n awgrymu bod llai o gyfleoedd i rannu barn a bod yn rhan o benderfyniadau mewn ysgolion uwchradd. Gall pob ysgol wneud mwy i fod yn **atebol** am hawliau plant: roedd lleiafrif o blant a phobl ifanc yn gwybod sut i wneud cwyn yn eu hysgol, ac mae rhai plant a phobl ifanc yn cael y neges gamarweiniol mai nhw neu blant eraill sy'n gyfrifol am sicrhau eu hawliau, yn hytrach nag oedolion.

Mae Comisiynydd Plant Cymru yn defnyddio'r wybodaeth hon i ganfod meysydd lle gallwn ni roi mwy o gefnogaeth i'n hysgolion Llysgenhaddon. Bydd y canfyddiadau hyn hefyd yn llywio ein gwaith parhaus i **ddiogelu anghenion tymor hir plant trwy alw ar y llywodraeth i sicrhau bod profiad plentyn o addysg yng Nghymru yn cael ei seilio ar egwyddorion Confensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn**.

Comisiynydd Plant Cymru

Tŷ Ystumllwynarth

Ffordd Ffenics

Llansamlet

Abertawe

SA7 9FS

01792 765600

post@complantcymru.org.uk

[facebook.com/complantcymru](https://www.facebook.com/complantcymru)

[@complantcymru \(twitter\)](https://twitter.com/complantcymru)

YouTube: [comisiynyddcymru](https://www.youtube.com/comisiynyddcymru)